

Zamach stanu w Rosji.

Wśród tylu niespodzianek, jakie zgotowała nam obecna wojna, najbardziej może nieoczekiwaną i zdumiewającą, jest obecny przewrót w Rosji... Trudno dziś jeszcze zdać sobie sprawę z sytuacji, w jakiej znalazło się państwo carów, nie ulega jednak wątpliwości, że obecne wydarzenia w Rosji zasadniczo różnią się od anarchii rewolucyjnej w roku 1905/6. Wprawdzie zaczęły się one od rozruchów głodowych, ale rozruchy te były raczej tylko epizodem ubocznym. Istotą przewrotu jest zamach stanu z góry uplanowany i z wielką precyzją wykonany przez opozycyjne koła Dumy w porozumieniu z kierowniczymi kołami armii i z „dyktatorem” koalicji w Petersburgu, ambasadorem angielskim Buchananem.

Gdy odrzucimy na stronę różne niesprawdzone wieści i pogłoski, krążące o wydarzeniach petersburskich, przebieg ich da się ująć w następujący obraz:

Ludność Petersburga, wskutek zupełnej dezorganizacji gospodarczej i złego zaopatrzenia w żywność, była rozgoryczona już od dłuższego czasu i szemrała przeciw rządowi, który czyniła wyłącznie odpowiedzialnym za wszystkie cierpienia, jakie musiała znosić.

Rząd, przewidując niepokoje, wydał obszerny zarządzenie celem utrzymania porządku. Między innymi zarządził rozwiązanie Rady państwa i Dumy. Ale Duma postanowiła dnia 11. marca nie uczynić za dość cesarskiemu ukazowi, kontynuować posiedzenia i wybrała natychmiast komitet wykonawczy z dwunastu członków pod przewodnictwem prezydenta Rodzianki. Komitet ten uznał się za prowizoryczny rząd i wydał następującą odezwę:

„Wobec ciężkiego położenia i groźnych nieporządków, które zawiązkujemy polityce dawnego rządu, widzi się komitet wykonawczy zmuszony ująć w swe ręce publiczny porządek. W pełnej świadomości odpowiedzialności za powyższe uchwały, wyraża komitet wykonawczy przekonanie, że ludność i wojsko będą mu w ciężkim zadaniu pomagały przy utwo-

Zmiany na kierujących stanowiskach: J. E. marszałek polny porucznik Oskar Gusek Edler von Glanckirchen, komendant twierdzy w Krakowie.

rzeniu nowego rządu, który zadośćuczyni życzeniom ludu i posiada jego zaufanie.”

Komitet wykonawczy oparł się na ludności stolicy, która podniosła bunt i na garnizonie Petersburga, który, w sile przeszło 50 000 żołnierza, połączył się w zupełności z powstańcami.

Zamach stanu w Rosji: Zdetronizowany car Mikołaj z wielkim księciem Mikołajem Mikołajewiczem w głównej kwaterze.

Duma uznała gabinet za nieistniejący i sama objęła rządy.

Do rewolucyjnego komitetu wykonawczego, ustanowionego przez Dumę, weszły następujące osoby: prezydent Dumy Rodzianko, przywódca socjalno-demokratycznej frakcji Dumy Czecheidze, przywódca partii robotniczej Kereńskij, przywódca kadetów Miliukow, październikowiec pułkownik Engelhardt, wiceprezydent kadet Konowałow, szef kozaków Karatow, pierwszy sekretarz Dumy Dymitriukow, drugi sekretarz Dumy Rzewski, przywódca pułkowników Szydlowski, kadet Nektessalow, przywódca umiarkowanych pułkowników książe Lwow, przywódca lewicy nacjonalistycznej Szullgin.

Wszystkich ministrów z prezydentem gabinetu aresztowano i osadzono tymczasowo w gmachu Dumy, a u steru władzy stanął nowy gabinet, ustanowiony z łona członków Dumy. Do gabinetu tego weszli:

Książe Lwow, prezydent Związku ziemstw, jako prezydent ministrów i minister spraw wewnętrznych, poseł petersburski Miliukow (minister spraw zagranicznych), poseł saratowski Kereńskij (minister sprawiedliwości), wiceprezydent Dumy Urasow (minister ruchu), poseł kostromski Konowałow (minister handlu i przemysłu), profesor uniwersytetu moskiewskiego Manułow (minister oświaty), członek Rady państwa i były prezydent trzeciej Dumy. Guzikow (minister wojny i tymczasowy minister marynarki), poseł petersburski Szingarow (minister rolnictwa), poseł kijowski Tereszczenko (minister skarbu), poseł kazakiński Gudinew (kontrolor państwa).

Dalszy rozwój rewolucji rosyjskiej przeszedł wszelkie oczekiwania. Nastąpiła detronizacja cara (choćby nie ulega wątpliwości, że car dobrowolnie nie ustąpił), a regentem został obwołany młodszy brat cara, wielki książę Michał Aleksandrowicz, który do niedawna był jeszcze w niełasce u cara i nie miał przystępu do dworu z powodu swego morganatycznego małżeństwa i awanturniczego życia.

O abdykacji cara Mikołaja II obwieściła urzędowa Petersburska Agencja Telegraficzna, która ogłosiła następujący manifest detronizowanego cara:

„My, z Bożej łaski Mikołaj II, car wszech Rosji, car Polski, wielki książę Finlandyi itd. podajemy niniejszem naszym wiernym poddanym do wiadomości co następuje:

W dniach wielkiej walki przeciw zewnętrznemu nieprzyjacielowi, który od trzech lat stara się ujarz-

Zmiany na kierujących stanowiskach: J. E. generał kawaleryi, hr. Karol Huyn, nowoimanowany namiestnik Galicji

nić naszą ojczyznę, raczył Bóg zesłać nowe doświadczenie. Wewnętrzne trudności grożą fatalnym odizalaniem na osłabiony wynik zwycięskiej wojny. Przyszłość Rosji, honor mojej armii, szczęście ludu i cała przyszłość naszej drogiej ojczyzny domagają się, by wojna za wszelką cenę doprowadzona została do zwycięskiego końca. Okrutny nieprzyjaciel czyni ostatnie wysiłki i bliska jest chwila, w której nasze waleczne wojska wspólnie z naszymi sprzymierzeńcami będą nieprzyjaciela ostatecznie o ziemię.

W tych, dla życia Rosji decydujących dniach, uważaliśmy za nasz obowiązek sumienia, by naszemu